

FONDS VOOR ARBEIDONGEVALLLEN

Statistieken inzake arbeidsongevallen bij jonge werknemers in 2005

Colloquium « Start veilig ! »

23 oktober 2006

FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
Algemene Directie Humanisering van de Arbeid

In het kader van de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk 2006

Brussel

Bénédicte van Cutsem
Benedicte.Vancutsem@faofat.fgov.be

Statistieken inzake arbeidsongevallen bij jonge werknemers in 2005

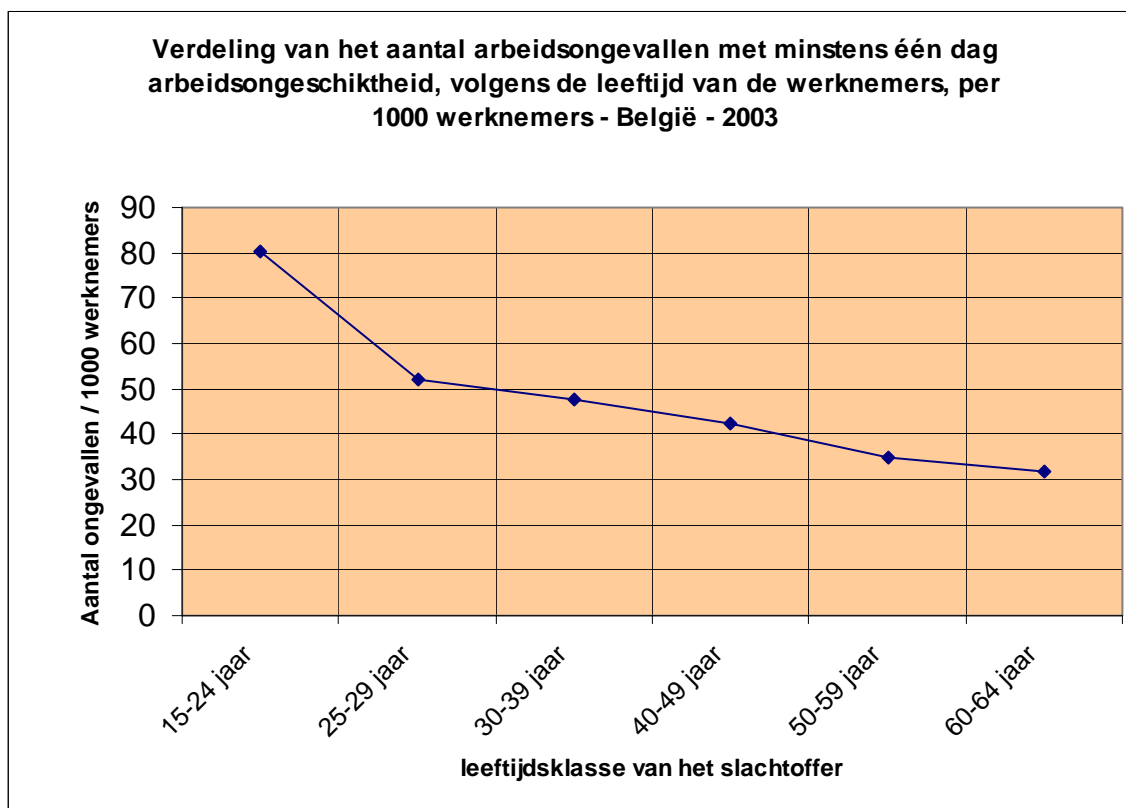
1. SYNTHESE VAN DE STUDIE DIE HET FONDS VOOR ARBEIDSONGEVALLEN HEEFT VOORGESTELD OP HET FRANSTALIG INTERPROVINCIAAL CONGRES VAN DE COMITÉS VOOR DE BEVORDERING VAN HET WERK (9 MEI 2006)

Op 9 mei jongstleden heeft de Dienst van de Gegevensbank en de Statistieken van het FAO een studie voorgesteld over de arbeidsongevallen bij jonge werknemers. Dit gebeurde in het kader van het Franstalig Interprovinciaal congres van de Comités voor de Bevordering van het werk, dat plaatsvond in le Grand-Hornu en waaraan de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg zijn medewerking had verleend. Het congres had als thema « De jongere en het arbeidsongeval ».

Hieronder volgt een samenvatting van de besluiten die in de voorgestelde studie geformuleerd werden.

Zowel uit de Europese als de Belgische statistieken blijkt duidelijk dat de incidentiegraad inzake arbeidsongevallen bij de jongste werknemers (< 25 jaar) bijzonder hoog is. In 2003 werden per 1000 jonge werknemers 80 ongevallen genoteerd, terwijl er zich 45 ongevallen voordeden bij de werknemers uit de andere leeftijdscategorieën. De cijfers en de percentages van de laatste drie jaar wijzen in geen geval op fundamentele veranderingen.

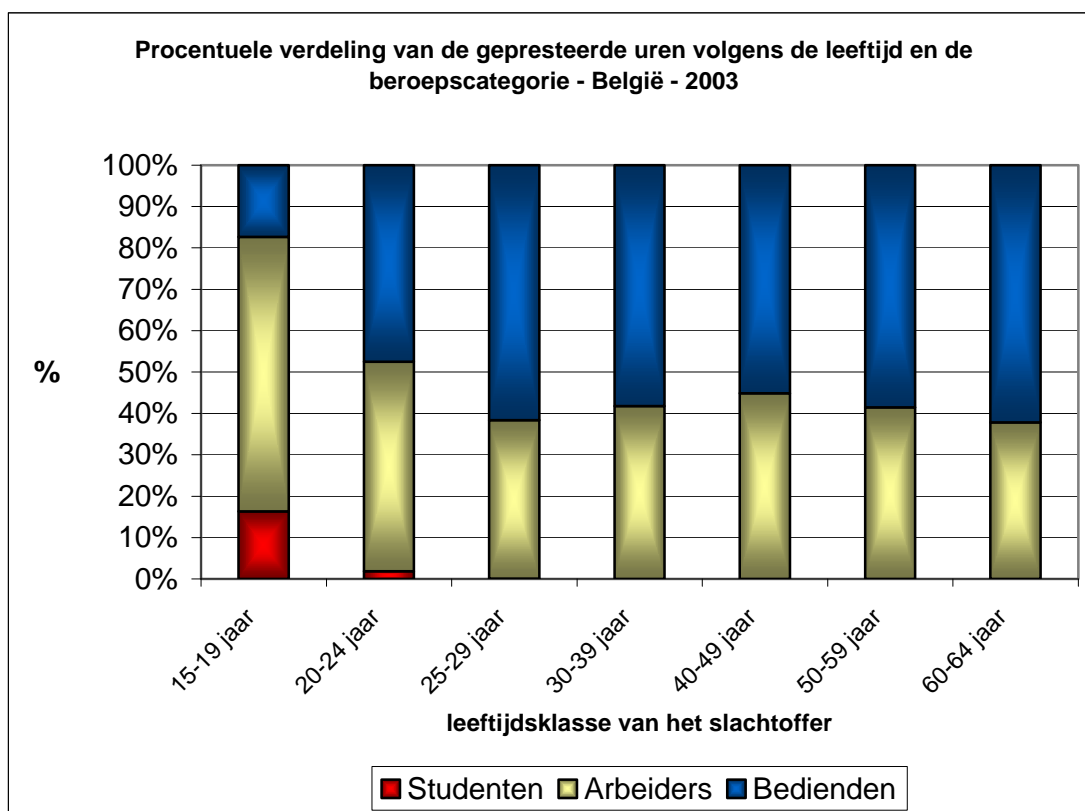
Grafiek 1

Deze bijzonder hoge graad kan verklaard worden doordat de jonge werknemers in hoofdzaak arbeiders zijn, terwijl de bedienden het meest vertegenwoordigd zijn in de andere leeftijdscategorieën. En zoals bekend is, is het risico op een ongeval veel groter bij arbeiders dan bij bedienden. Zowel de aard van het werk als de werk-omstandigheden van de arbeiders liggen aan de basis van dit verschil.

In de onderstaande grafiek worden de beroepscategorieën onderverdeeld op basis van de leeftijd van de werknemers. Duidelijke verschillen kunnen waargenomen worden. Het betreft de situatie van 2003 in België.

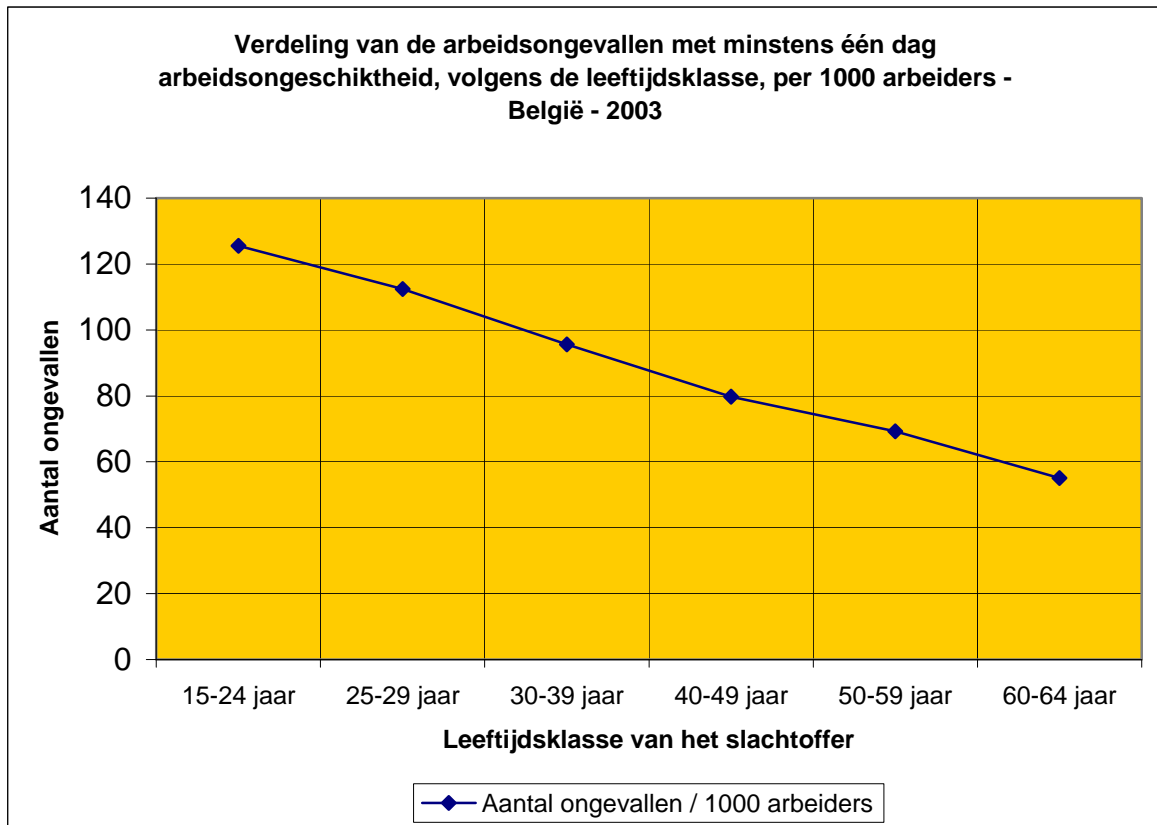
Grafiek 2

Wat opvalt, is het hoge percentage uren gepresteerd door de studenten; het gaat om 16% van het totale aantal uren gepresteerd door de 15- tot 19-jarigen, terwijl de studenten nog slechts 2% uitmaken van het totale aantal uren gepresteerd door de 20- tot 24-jarigen.

Indien alleen de arbeidsongevallen bij arbeiders in acht worden genomen, kan vastgesteld worden dat de incidentiegraad inzake ongevallen nog steeds het hoogst blijft bij jonge werknemers, zelfs indien het resultaat minder spectaculair is. De incidentiegraad neemt geleidelijk aan af met de leeftijd van het slachtoffer. Het gaat hier niet meer om een breuk tussen de jongeren en de andere leeftijdscategorieën van werknemers.

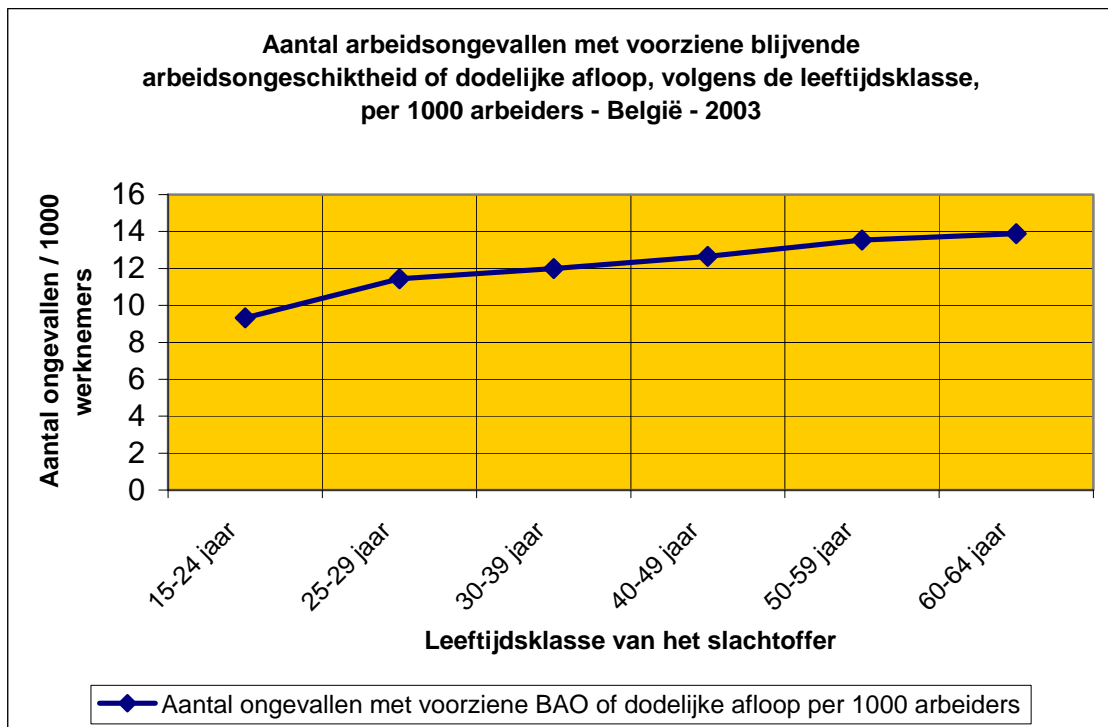
Grafiek 3

In grafiek 3 worden de arbeidsongevallen ingedeeld op basis van de leeftijds-categorie. De variatiecurve van de incidentiegraad inzake arbeidsongevallen bij arbeiders neemt gelijkmatig af. Hieruit kan enerzijds afgeleid worden dat hoe jonger de arbeider is, hoe groter het risico is op een arbeidsongeval en anderzijds dat het aantal ongevallen bij de 15- tot 24-jarige werknemers gekaderd kan worden in deze statistische vaststelling.

Wanneer de ongevallen met voorziene blijvende ongeschiktheid onder de loep worden genomen, kan daarentegen worden vastgesteld dat de frequentie van de ernstigste ongevallen toeneemt met de leeftijd van het slachtoffer. Hoe ouder de werknemer is, hoe meer hij het risico loopt om restletsels over te houden aan zijn arbeidsongeval.

Grafiek 4

Na onderzoek van de ongevallen bij jonge werknemers kunnen bepaalde kenmerken onderscheiden worden die eigen zijn aan deze leeftijdscategorie en waarop we later in de uiteenzetting over de ongevallen van 2005 zullen terugkomen.

2. EVOLUTIE VAN DE CIJFERS VAN 2003 TOT 2005

Alvorens de arbeidsongevallen bij jonge werknemers grondig te analyseren, moeten we nog een algemeen overzicht schetsen van de problematiek inzake de arbeidsongevallen ingedeeld op basis van de leeftijdscategorie van de werknemer. Teneinde dit algemeen overzicht te verkrijgen, wordt voorgesteld om de verdeling van de populatie van de werknemers enerzijds en de verdeling van de slachtoffers van arbeidsongevallen anderzijds met elkaar te vergelijken. Beide groepen werden onderverdeeld op basis van grote leeftijdscategorieën.

Deze beide populaties uit België werden grondig met elkaar vergeleken op basis van de beschikbare gegevens (gegevens van 2003 tot 2005).

Tabel 1

Vergelijking van de verdeling in absolute aantallen van de werknemers in voltijdse equivalenten en de arbeidsongevallen volgens de leeftijdsklasse van de werknemer, van 2003 tot 2005										
Jaar	Leeftijdsklasse								Totaal	
	15-24 jaar		25-49 jaar		50 jaar en +		Onbekend		VTE	AO
	VTE	AO	VTE	AO	VTE	AO	VTE	AO		
		N	N	N	N	N	N	N	N	N
2003	239 084	33 322	1 465 557	114 204	285 536	17 572	14	54	1 990 190	165 152
2004	235 863	31 858	1 479 045	112 233	293 906	17 855	12	33	2 008 826	161 961
2005	232 268	30 524	1 498 149	111 187	308 508	18 758	14	61	2 038 939	160 530

Wat het tewerkstellingsvolume betreft, worden de absolute cijfers van het aantal voltijds equivalente werknemers en bijgevolg van het aantal gepresteerde uren met elkaar vergeleken. Hieruit blijkt dat het tewerkstellingsvolume globaal gestegen is met bijna 50 000 voltijds equivalente werknemers, maar dat het absolute aantal jonge werknemers gedaald is met bijna 7 000 voltijdse eenheden. Deze daling gaat gepaard met een stijging van het tewerkstellingsvolume met bijna 33 000 voltijdse eenheden voor de 25- tot 49-jarigen en met bijna 23 000 eenheden voor de leeftijdscategorie ouder dan 50 jaar, wat aanzienlijk is.

Wat de arbeidsongevallen betreft, stellen we eveneens vast dat hun aantal globaal is afgenomen, wat een weerslag heeft op alle leeftijdscategorieën van de werknemers, behalve op die van de oudste werknemers. In deze leeftijdscategorie is het absolute aantal arbeidsongevallen toegenomen met bijna 1 200 eenheden.

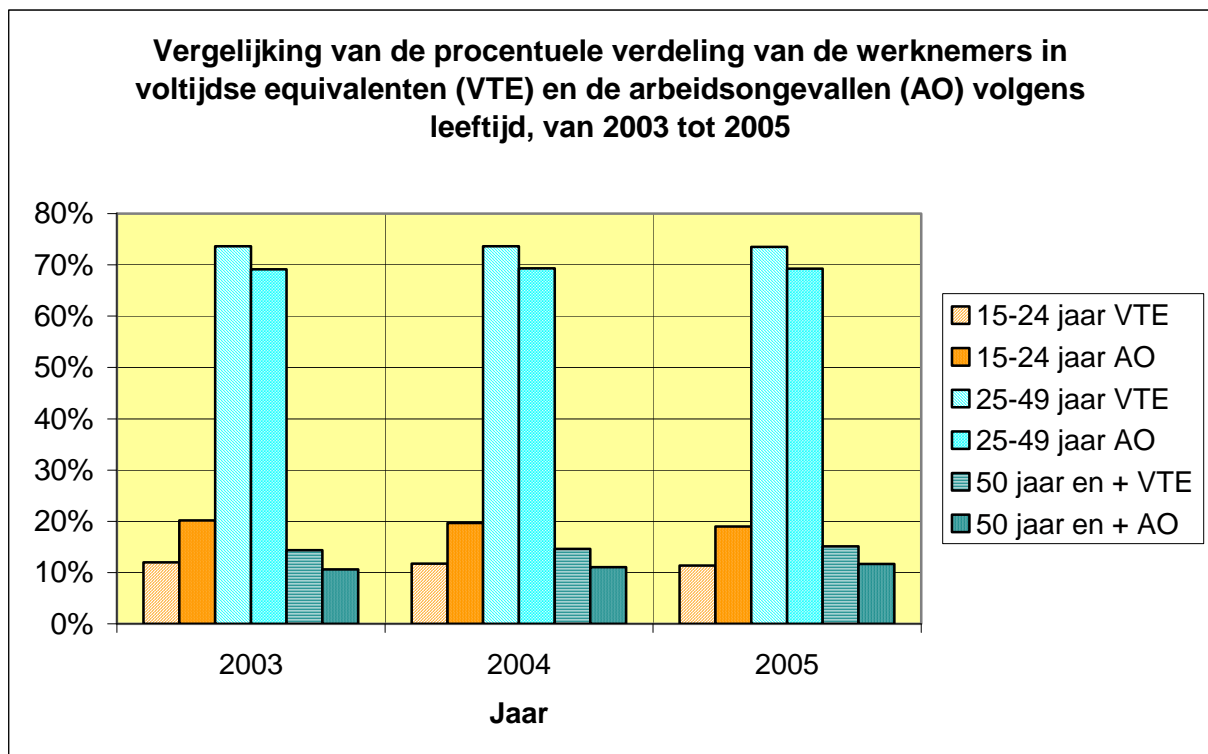
Maar het belang van deze resultaten komt voornamelijk tot uiting bij de analyse in relatieve percentages. We zullen derhalve trachten hier enkele fundamentele vragen te beantwoorden, teneinde het risico op ongevallen bij jonge werknemers te analyseren.

Is de verdeling van de arbeidsongevallen op basis van de leeftijdscategorieën evenredig met de verdeling van het tewerkstellingsvolume op basis van dezelfde leeftijdscategorieën? Zijn er m.a.w. leeftijdscategorieën die over- of ondervertegenwoordigd zouden zijn in de categorie van de ongevallenslachtoffers in vergelijking met hun aantal op de arbeidsmarkt?

Tabel 2

Vergelijking van de procentuele verdeling van de werknemers in voltijdse equivalenten en de arbeidsongevallen volgens de leeftijdsklasse van de werknemer, van 2003 tot 2005									
Jaar	Leeftijdsklasse						Totaal		
	15-24 jaar		25-49 jaar		50 jaar en +		VTE	AO	
	VTE	AO	VTE	AO	VTE	AO			
	%	%	%	%	%	%	%	%	
2003	12,0%	20,2%	73,6%	69,2%	14,3%	10,6%	100%	100%	
2004	11,7%	19,7%	73,6%	69,3%	14,6%	11,0%	100%	100%	
2005	11,4%	19,0%	73,5%	69,3%	15,1%	11,7%	100%	100%	

Grafiek 5

De tabel en a fortiori de grafiek tonen aan dat de jonge werknemers inderdaad oververtegenwoordigd zijn in de categorie van de slachtoffers van arbeidsongevallen. Gedurende de laatste drie jaar is deze tendens echter aan het afnemen en is er een verschuiving zichtbaar naar de oudere leeftijdscategorieën, in het bijzonder de werknemers ouder dan 50 jaar.

Tevens blijkt dat het percentage van de jonge slachtoffers van arbeidsongevallen sneller daalt (-1,2%) dan dat hun percentage in het totale tewerkstellingsvolume afneemt (-0,6%). Terwijl het percentage van de gemiddelde leeftijdscategorie nagenoeg niet wijzigt (het aantal werkuren (-0,1%), het aantal arbeidsongevallen (+0,1%)), wordt vastgesteld dat de relatieve stijging van het percentage van de oude werknemers duidelijker zichtbaar is m.b.t. het aantal arbeidsongevallen (+1,1%) dan tot het aantal gepresteerde uren (+0,8%).

Uit grafiek 5 kan zeer duidelijk afgeleid worden dat er een onevenwichtige verhouding bestaat tussen de verschillende leeftijdscategorieën inzake het aantal arbeidsongevallen en het aantal gepresteerde uren. Deze grafiek toont duidelijk aan dat de 15- tot 24-jarigen oververtegenwoordigd zijn in de groep slachtoffers van arbeidsongevallen en dat de andere leeftijdscategorieën daarentegen ondervertegenwoordigd zijn, dat de populatie van de werknemers verouderd en dat het aantal arbeidsongevallen in deze leeftijdscategorie toeneemt.

3. DE ONGEVALLLEN BIJ JONGE WERKNEMERS IN BELGIË IN 2005

Van de 160 530 slachtoffers van arbeidsongevallen werden 80 gevallen uitgesloten voor deze studie, aangezien we niet beschikten over bepaalde basisgegevens, namelijk het geslacht van het slachtoffer, zijn leeftijd of zijn beroeps categorie. De onderstaande cijfers hebben bijgevolg betrekking op de 160 450 gevallen waarvan de basiskenmerken wel gekend zijn, zodat de cijfergegevens geanalyseerd kunnen worden.

3.1. De beroeps categorie

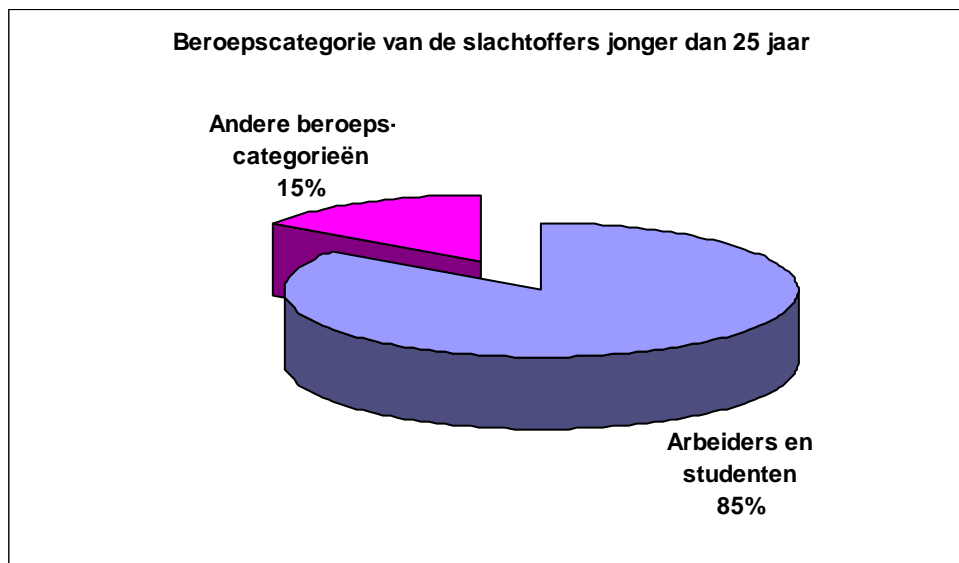
Tabel 3

Verdeling van de AO in absoluut aantal volgens de beroeps categorie, het geslacht en de leeftijd van het slachtoffer - 2005													
Leeftijd van het slachtoffer	Beroeps categorie										TOTAAL		
	Arbeiders			Studenten			Bedienden			Anderen	V	M	Totaal
	V	M	Totaal	V	M	Totaal	V	M	Totaal	Totaal			
< 20 jaar	734	3 768	4 502	313	537	850	332	199	531	66	1 386	4 563	5 949
20 - 24 jaar	3 035	17 203	20 238	149	256	405	2 443	1 449	3 892	31	5 633	18 933	24 566
25 - 49 jaar	14 973	74 839	89 812	25	94	119	11 850	9 296	21 146	101	26 863	84 315	111 178
50 jaar en +	2 638	12 272	14 910	0	0	0	1 751	2 055	3 806	41	4 403	14 354	18 757
Totaal	21 380	108 082	129 462	487	887	1 374	16 376	12 999	29 375	239	38 285	122 165	160 540

Tabel 4

Verdeling van de AO in relatief aantal volgens de beroeps categorie, het geslacht en de leeftijd van het slachtoffer - 2005													
Leeftijd van het slachtoffer	Beroeps categorie										TOTAAL		
	Arbeiders			Studenten			Bedienden			V	M	Totaal	
	V	M	Totaal	V	M	Totaal	V	M	Totaal				
< 20 jaar	12,3%	63,3%	75,7%	5,3%	9,0%	14,3%	5,6%	3,3%	8,9%	23,3%	76,7%	100%	
20 - 24 jaar	12,4%	70,0%	82,4%	0,6%	1,0%	1,6%	9,9%	5,9%	15,8%	22,9%	77,1%	100%	
25 - 49 jaar	13,5%	67,3%	80,8%	0,0%	0,1%	0,1%	10,7%	8,4%	19,0%	24,2%	75,8%	100%	
50 jaar en +	14,1%	65,4%	79,5%	0,0%	0,0%	0,0%	9,3%	11,0%	20,3%	23,5%	76,5%	100%	
Totaal	13,3%	67,4%	80,7%	0,3%	0,6%	0,9%	10,2%	8,1%	18,3%	23,9%	76,1%	100%	

Grafiek 6

Wanneer de arbeidsongevallen onderverdeeld worden op basis van de beroepscategorie, blijkt dat 85% van het totale aantal slachtoffers van arbeidsongevallen jonger dan 25 jaar, arbeiders of studenten zijn. Deze studenten verrichten al dan niet uitzendarbeid en zijn bovendien meestal eveneens arbeiders. Bovendien zijn 84% van deze arbeiders en studenten van het mannelijke geslacht.

Deze vaststelling wordt nog duidelijker wanneer de werknemers jonger dan 20 jaar onder de loep worden genomen. In deze leeftijdscategorie zijn 90% van het totale aantal slachtoffers van arbeidsongevallen arbeiders en studenten. 80% van deze arbeiders en studenten zijn van het mannelijke geslacht.

Uit deze tabellen kan derhalve besloten worden dat de jonge mannelijke werknemers (arbeiders of studenten) een belangrijke risicogroep zijn. Bijgevolg gaan we het profiel van het slachtoffer verder analyseren door alleen deze twee beroepscategorieën in acht te nemen.

In de onderstaande tabellen en grafieken zullen de 26 003 werknemers (arbeiders of studenten) die jonger zijn dan 25 jaar, derhalve vergeleken worden met alle werknemers uit de privésector in ons land.

Onder de algemene term « arbeider » verstaan we de slachtoffers van ongevallen die als arbeiders werden geregistreerd, de arbeiders met een bediendenstatuut, de uitzendkrachten-arbeiders en de huisboden. Onder de term « student » verstaan we de studenten en de uitzendkrachten-studenten.

3.2. De gevolgen van de arbeidsongevallen bij jongeren

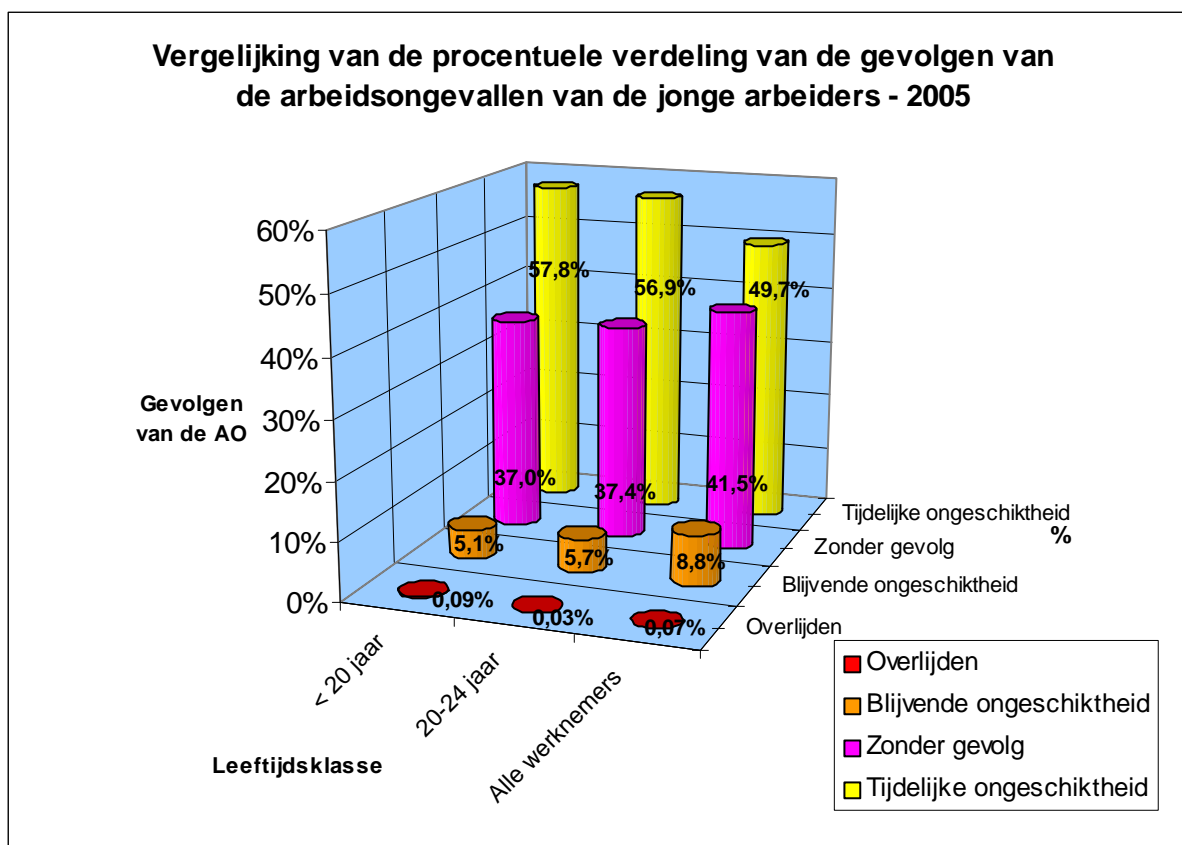
Tabel 5

Verdeling in absolute aantallen van de gevolgen van de arbeidsongevallen bij jonge arbeiders en studenten - 2005						
Beroeps-categorie	Leeftijd van het slachtoffer	Gevolgen van het AO				Totaal
		Zonder gevolg	Tijdelijke ongeschiktheid	Blijvende ongeschiktheid	Overlijden	
Arbeiders en studenten	< 20 jaar	1 983	3 093	273	5	5 354
	20-24 jaar	7 713	11 745	1 185	6	20 649
Totaal jongeren		9 696	14 838	1 458	11	26 003
Alle werknemers		66 639	79 743	14 082	118	160 582

Tabel 6

Verdeling en relatieve frequentie van de gevolgen van de arbeidsongevallen bij jonge arbeiders en studenten - 2005						
Beroeps-categorie	Leeftijd van het slachtoffer	Gevolgen van het AO				Totaal
		Zonder gevolg	Tijdelijke ongeschiktheid	Blijvende ongeschiktheid	Overlijden	
Arbeiders en studenten	< 20 jaar	37,0%	57,8%	5,1%	0,09%	100%
	20-24 jaar	37,4%	56,9%	5,7%	0,03%	100%
Totaal jongeren		37,3%	57,1%	5,6%	0,04%	100%
Alle werknemers		41,5%	49,7%	8,8%	0,07%	100%

Grafiek 7

De cijfergegevens en de grafieken tonen aan dat de gevolgen van de ongevallen zeer verschillend zijn voor de jongeren en voor alle andere werknemers. Bij jongeren veroorzaken de ongevallen vaker een tijdelijke arbeidsongeschiktheid. Zij hebben echter minder vaak restletsels waarvoor mogelijk een financiële vergoeding moet voorzien worden.

Zo zullen 57,1% van de jonge slachtoffers tijdelijk maar niet blijvend arbeidsongeschikt zijn ten opzichte van 49,7% van alle werknemers. Slechts 5,6% van hen zal door het ongeval een economisch verlies lijden op de algemene arbeidsmarkt ten opzichte van 8,8% van alle slachtoffers in België.

In het algemeen kan uit de analyse van de gevolgen van de arbeidsongevallen vastgesteld worden dat 62,7% van de ongevallen bij werknemers jonger dan 25 jaar een tijdelijke of blijvende ongeschiktheid of de dood tot gevolg hebben. Het percentage voor alle andere leeftijdscategorieën bedraagt 58,5%.

Dit verschil is nog duidelijker zichtbaar bij de jongste werknemers (< 20 jaar). In deze leeftijdscategorie leidt meer dan 63% van de ongevallen tot een tijdelijke of blijvende ongeschiktheid of tot de dood.

Bijgevolg kan besloten worden dat de jonge slachtoffers in vergelijking met de anderen vaker tijdelijk ongeschikt zijn, maar dat ze er minder vaak blijvende letsels aan overhouden.

3.3. De economische activiteitssectoren die het meest getroffen zijn

Wanneer de activiteitssectoren waarin zich de meeste ongevallen bij jongeren voordoen, vergeleken worden met de sectoren waarin zich de meeste ongevallen in het algemeen voordoen, stellen we vast dat de twaalf meest getroffen sectoren identiek zijn. De volgorde is uiteraard enigszins verschillend wanneer we de jongste leeftijdscategorieën analyseren. Het zal ons dan ook niet verbazen dat het resultaat beïnvloed wordt door de typische werkzaamheden van de studenten.

Zo klimt de horecasector van de 10^e naar de 5^e plaats; op dezelfde wijze staat de sector met Nace-code 74 die onder meer de uitzendarbeid omvat en die na verloop van tijd een zeer grote leverancier van studentenjobs is geworden, op de eerste plaats. In deze sector, waarin 14,1% van alle arbeidsongevallen zich voordoen, gebeuren meer dan 24,4% van de ongevallen bij werknemers jonger dan 25 jaar en meer dan 30,5% van de ongevallen bij werknemers jonger dan 20 jaar.

De bouwsector die voor de gehele privésector de eerste plaats inneemt, staat als tweede gerangschikt wat het aantal ongevallen bij jonge werknemers betreft. Het relatieve percentage van deze sector ligt echter vrij dicht bij hun percentage voor de gehele privésector.

Er dient tevens opgemerkt te worden dat de werknemers jonger dan 20 jaar, in vergelijking met de 20- tot 24-jarigen, relatief vaker het slachtoffer worden van arbeidsongevallen in de drie meest getroffen sectoren en in de horecasector.

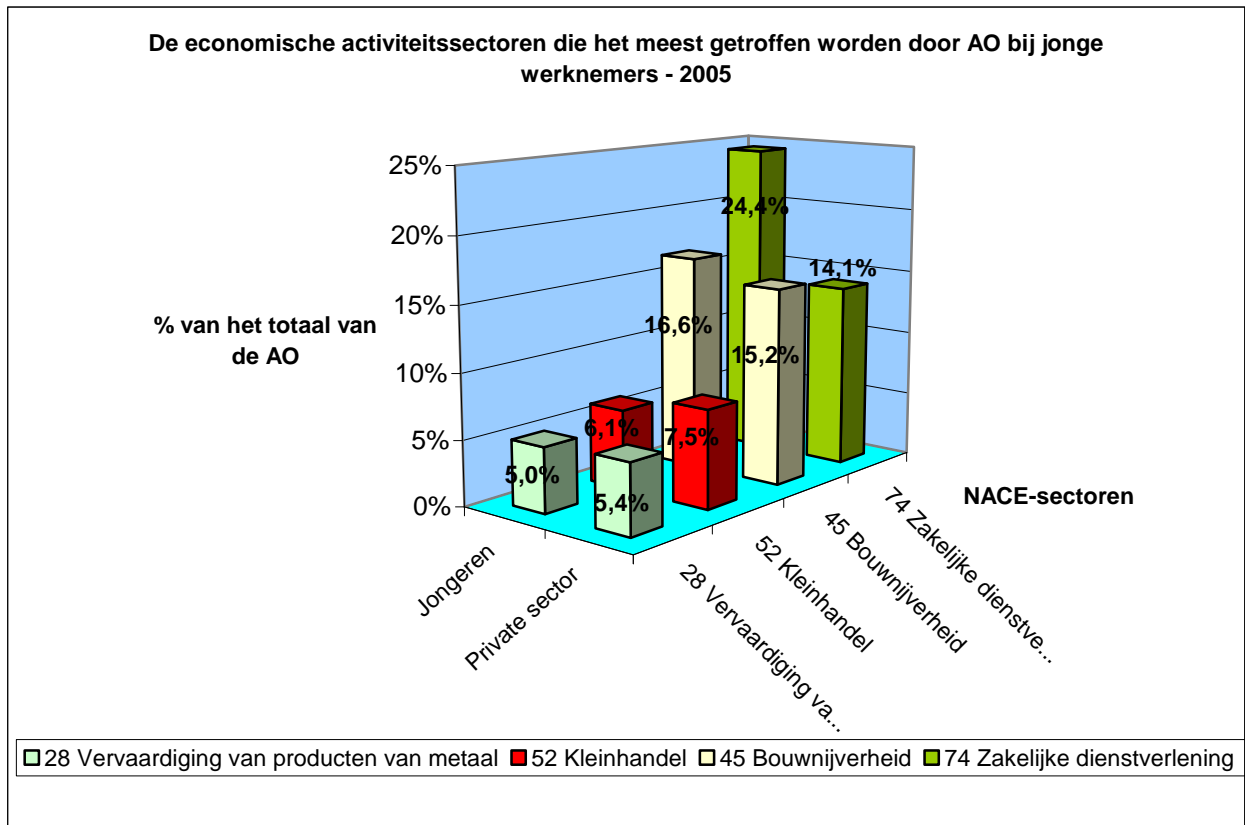
Tabel 7

Vergelijking van de economische activiteitssectoren van de meest getroffen werkgevers, volgens de leeftijd van het slachtoffer										
NACE -code 02	Activiteitssector	Jongeren						Geheel van de private sector		
		< 20 jaar		20-24 jaar		Totaal jongeren		N	%	Positie in de private sector
		N	%	N	%	N	%			
74	Overige zakelijke dienstverlening	1 633	30,5%	4 700	22,8%	6 333	24,4%	19 626	14,1%	2
45	Bouwnijverheid	972	18,2%	3 336	16,2%	4 308	16,6%	21 142	15,2%	1
52	Kleinhandel, exclusief auto's en motorrijwielen; reparatie consumentenartikelen	525	9,8%	1 069	5,2%	1 594	6,1%	10 465	7,5%	4
28	Vervaardiging van producten van metaal	219	4,1%	1 073	5,2%	1 292	5,0%	7 601	5,4%	7
55	Hotels en restaurants	362	6,8%	879	4,3%	1 241	4,8%	4 480	3,2%	10
85	Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	170	3,2%	995	4,8%	1 165	4,5%	18 104	13,0%	3
51	Groothandel en handelsbemiddeling, exclusief handel in auto's en motorrijwielen	147	2,7%	830	4,0%	977	3,8%	8 085	5,8%	5
50	Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen, kleinhandel in motorbrandstoffen	208	3,9%	651	3,2%	859	3,3%	3 986	2,9%	12
15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	115	2,1%	710	3,4%	825	3,2%	6 073	4,4%	8
63	Vervoersondersteunende activiteiten, reisbureaus	85	1,6%	704	3,4%	789	3,0%	5 996	4,3%	9
60	Vervoer te land	69	1,3%	628	3,0%	697	2,7%	7 782	5,6%	6
29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	67	1,3%	629	3,0%	696	2,7%	4 013	2,9%	11
Totaal 12 voornaamste sectoren		4 572	85,5%	16 204	78,4%	20 776	79,9%	117 353	84,2%	
TOTAAL		5 354	100%	20 649	100%	26 003	100%	139 520	100%	

Uit de onderstaande grafiek valt duidelijk af te lezen dat jonge slachtoffers van arbeidsongevallen zeer vaak tewerkgesteld zijn in de uitzendsector en de bouwsector.

De jonge werknemers worden relatief gezien echter minder vaak het slachtoffer van arbeidsongevallen wanneer ze in de sectoren van de kleinhandel, de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening tewerkgesteld zijn.

Grafiek 8

De analyse is slechts relevant indien een verband wordt gelegd tussen het aantal arbeidsongevallen en het tewerkstellingsvolume. Zo wordt in grafiek 8 het percentage jongeren onder de slachtoffers vergeleken met de plaats die deze jongeren innemen in het tewerkstellingsvolume binnen deze economische activiteitssectoren.

Tabel 8

Vergelijking van het relatieve aandeel van de jongeren in het tewerkstellingsvolume per 30 juni - in aantal tewerkgestelde personen- en in het totaal van de AO, in de voornaamste activiteitssectoren - 2005							
NACE-code 02	Activiteitssector	< 20 jaar		20-24 jaar		Totaal jongeren	
		% tewerkstelling	% AO	% tewerkstelling	% AO	% tewerkstelling	% AO
74	Overige zakelijke dienstverlening	19,0%	30,5%	19,4%	22,8%	19,3%	24,4%
45	Bouwnijverheid	16,0%	18,2%	14,5%	16,2%	14,8%	16,6%
52	Kleinhandel, exclusief auto's en motorrijwielen; reparatie consumentenartikelen	5,1%	9,8%	3,3%	2,5%	3,7%	6,1%
28	Vervaardiging van producten van metaal	2,0%	4,1%	3,6%	5,2%	3,3%	5,0%
55	Hotels en restaurants	26,0%	6,8%	13,9%	4,3%	16,7%	4,8%
85	Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	2,5%	3,2%	5,3%	4,8%	4,7%	4,5%
51	Groothandel en handelsbemiddeling, exclusief handel in auto's en motorrijwielen	1,6%	2,7%	3,6%	4,0%	3,2%	3,8%
50	Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen, kleinhandel in motorbrandstoffen	5,5%	3,9%	3,5%	3,2%	3,9%	3,3%
15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	3,4%	2,1%	4,0%	3,4%	3,8%	3,2%
63	Vervoersondersteunende activiteiten, reisbureaus	0,5%	1,6%	1,5%	3,4%	1,3%	3,0%
60	Vervoer te land	0,7%	1,3%	2,7%	3,0%	2,3%	2,7%
29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	0,8%	1,3%	2,2%	3,0%	1,9%	2,7%

Door deze analyse kan de rangschikking uit tabel 8 enigszins gerelativeerd worden.

Zo valt op te merken dat de sectoren waarin zich de meeste arbeidsongevallen bij jongeren voordoen, ook de sectoren zijn die het grootste percentage jongeren tewerkstellen.

Toch moet vastgesteld worden dat het percentage jongeren onder de slachtoffers in acht van de twaalf meest getroffen sectoren veel hoger is dan het percentage jongeren die in deze sectoren tewerkgesteld worden. Deze vaststelling geldt in het bijzonder voor de leeftijdscategorieën onder de 20 jaar, waar vaak aanzienlijke onevenwichtige verhoudingen worden waargenomen. De resultaten van de uitzendsector die alarmerend zouden kunnen lijken, moeten erg gerelativeerd worden, aangezien het gaat om de cijfers inzake de tewerkstelling waarover de RSZ beschikt op 30 juni van het jaar, dus vóór de toestroom van de jobstudenten in de zomer, en aangezien de cijfers inzake de arbeidsongevallen betrekking hebben op het volledige jaar 2005. Deze kanttekening moet wellicht ook gemaakt worden voor de sector van de kleinhandel.

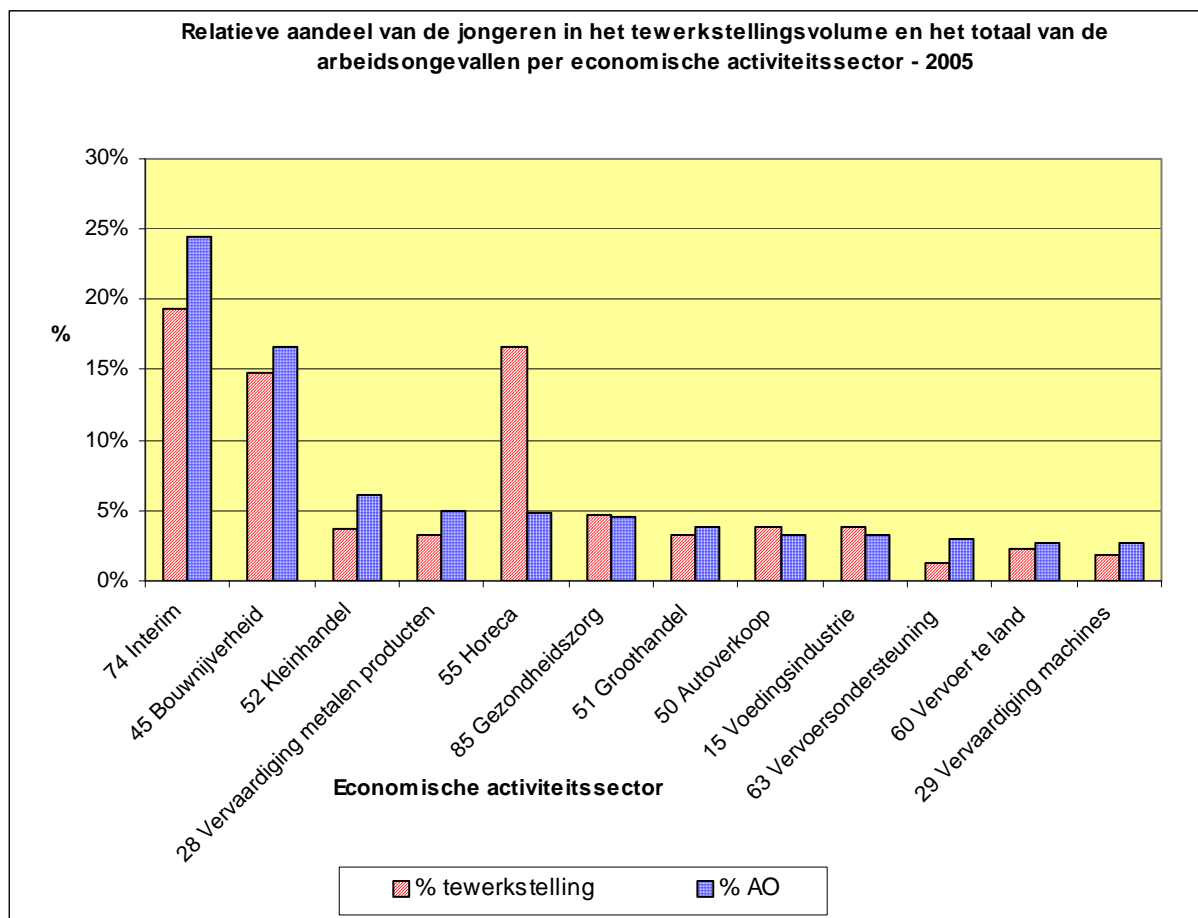
Een opmerkelijke uitzondering is de horecasector. Het percentage jongeren onder de slachtoffers van arbeidsongevallen is veel lager dan het percentage jongeren die in deze sector tewerkgesteld worden. Dit geldt in het bijzonder voor de werknemers jonger dan 20 jaar. We vragen ons sterk af welke oorzaken aan de basis liggen van deze aanzienlijke afwijking ten opzichte van de andere sectoren.

In de automobielsector, de sector van de vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken en in de sectoren van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienst-

verlening wordt tevens vastgesteld - weliswaar in veel mindere mate - dat het percentage jongeren onder de slachtoffers minder groot is dan het percentage jongeren die in deze sectoren tewerkgesteld worden.

Deze onevenwichtige verhoudingen worden duidelijk geïllustreerd in de onderstaande grafiek: het percentage jongeren onder de slachtoffers van arbeidsongevallen verschilt van het percentage jongeren die in de meest getroffen economische activiteitssectoren tewerkgesteld worden.

Grafiek 9

3.4. Het ogenblik van het ongeval

Wanneer de arbeidsongevallen uitgesplitst worden op basis van de maanden, worden vrij gelijkaardige resultaten opgetekend voor de gehele privésector, met uitzondering van de pieken in juni en september en van het dieptepunt tijdens de zomermaanden, die jaarlijks worden waargenomen.

De curve m.b.t. de arbeidsongevallen bij jonge werknemers loopt ongeveer gelijk met de bovengenoemde curve. Tijdens de zomermaanden worden er echter meer ongevallen bij jongeren opgetekend, wat zeer zeker kan worden toegeschreven aan de jobstudenten.

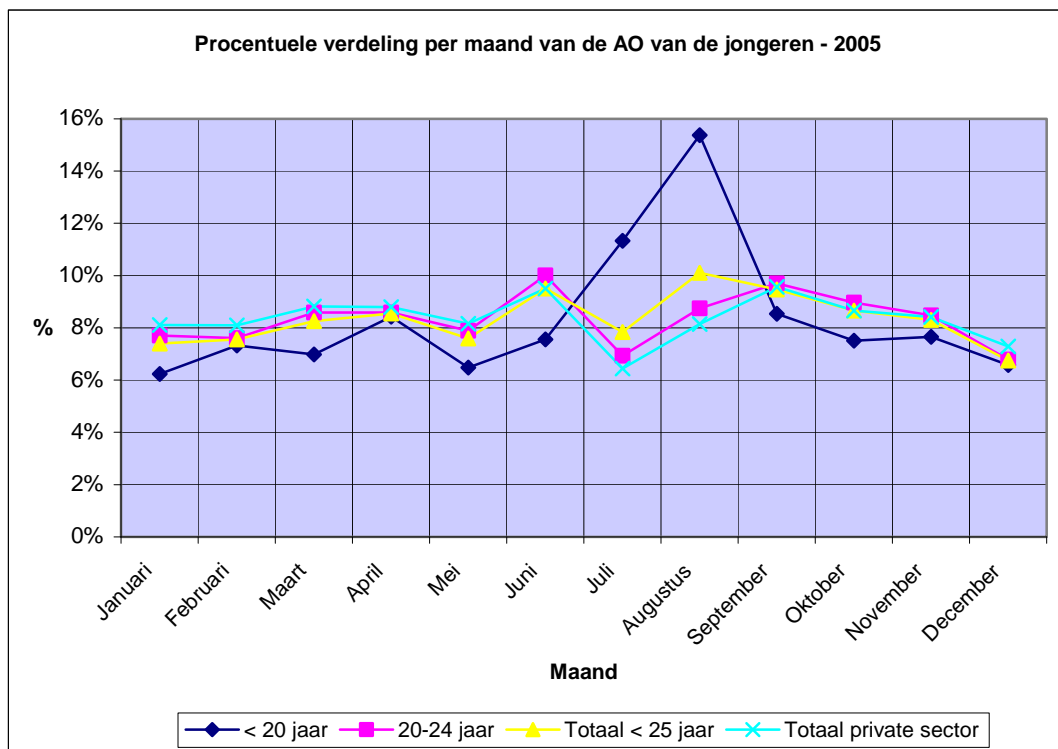
Bij de werknemers jonger dan 20 jaar wordt een duidelijke zomerpiek waargenomen. De meest plausibele verklaring hiervoor is wellicht de grote concentratie jobstudenten die in deze periode tewerkgesteld zijn.

De curve m.b.t. de arbeidsongevallen bij de 20- tot 24-jarigen loopt gelijk met de algemene curve en vertoont dezelfde pieken in juni en september en dezelfde dieptepunten tijdens de zomer- en de wintermaanden.

Tabel 9

Vergelijking van de procentuele verdeling van de arbeidsongevallen in 2005, volgens de leeftijdsklasse van het slachtoffer								
Maand	Jonge arbeiders						Totaal private sector	
	< 20 jaar		20 - 24 jaar		Totaal < 25 jaar		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Januari	334	6,2%	1 590	7,7%	1 924	7,4%	13 028	8,1%
Februari	392	7,3%	1 572	7,6%	1 964	7,6%	13 003	8,1%
Maart	374	7,0%	1 773	8,6%	2 147	8,3%	14 170	8,8%
April	451	8,4%	1 774	8,6%	2 225	8,6%	14 126	8,8%
Mei	347	6,5%	1 628	7,9%	1 975	7,6%	13 104	8,2%
Juni	405	7,6%	2 068	10,0%	2 473	9,5%	15 270	9,5%
Juli	607	11,3%	1 431	6,9%	2 038	7,8%	10 345	6,4%
Augustus	823	15,4%	1 805	8,7%	2 628	10,1%	13 084	8,1%
September	457	8,5%	2 004	9,7%	2 461	9,5%	15 365	9,6%
Oktober	402	7,5%	1 851	9,0%	2 253	8,7%	13 921	8,7%
November	410	7,7%	1 751	8,5%	2 161	8,3%	13 528	8,4%
December	352	6,6%	1 402	6,8%	1 754	6,7%	11 718	7,3%
Totaal	5 354	100%	20 649	100%	26 003	100%	160 662	100%

Grafiek 10

3.5. Het ongevalsproces bij jongeren

Door het ongevalsproces bij jonge werknemers (arbeiders en studenten) te analyseren, kunnen enkele bijzonderheden vastgesteld worden ten opzichte van alle ongevallen uit de privésector.

Het soort werk

Tabel 10

Soort werk	Jongeren	Private sector
Productie, bewerking, opslag	42,7%	31,9%
Vorbereiding van andere taken, onderhoud, schoonmaak	21,1%	23,3%
Bouw	13,0%	10,5%
Dienstverlening	8,3%	16,9%
Overige soorten werk	5,2%	5,4%
De 5 meest frequente	90,3%	88,0%

Wanneer een jonge werknemer het slachtoffer wordt van een arbeidsongeval, verrichtte hij in de meeste gevallen werkzaamheden in het kader van de productie, de verwerking of de opslag (42,7%). Wat de ongevallen uit de privésector betreft, bedraagt dit percentage 32%. Op de tweede plaats staan de taken die verband houden met de productie, de bouwwerkzaamheden, de landbouw en de dienstverlening. Bij de jongeren wordt de derde plaats ingenomen door de bouwwerkzaamheden vóór de taken i.v.m. de dienstverlening, die op de derde plaats staan voor de ongevallen uit de privésector.

De afwijkende gebeurtenis of het van het normale afwijkende element dat het ongeval veroorzaakt heeft

Tabel 11

Afwijkende gebeurtenis	Jongeren	Private sector
Verlies van controle over een voorwerp, machine, vervoermiddel	27,6%	22,7%
Bewegen van het lichaam zonder fysieke belasting	17,3%	16,7%
Breken, barsten, vallen van het betrokken voorwerp	15,6%	14,7%
Val van persoon	12,6%	16,4%
Bewegen van het lichaam met fysieke belasting	10,8%	12,7%
De 5 meest frequente	83,9%	83,2%

De ongevallen bij jongeren worden voornamelijk veroorzaakt door een verlies van controle over een voorwerp, een machine of een transportmiddel; 28% van de ongevallen bij jongeren kunnen toegeschreven worden aan deze afwijkende gebeurtenis. Wat de ongevallen bij alle werknemers betreft, bedraagt dit percentage 23%.

Op de tweede plaats in de rangschikking komen de ongevallen die veroorzaakt worden door lichaamsbewegingen zonder fysieke belasting, zoals bv. het dragen van lasten. 17,3% van de ongevallen bij jongeren zijn te wijten aan dit soort ongeval. Daarop volgen de ongevallen die veroorzaakt worden doordat een betrokken voorwerp afbreekt of valt. Bijna 16% van de ongevallen bij jongeren kunnen hieraan toegeschreven worden. Deze drie vormen van afwijkende gebeurtenissen komen vaker voor bij jongeren dan bij alle werknemers uit de privésector.

In vergelijking met alle werknemers uit de privésector worden jongeren daarentegen minder vaak het slachtoffer van een val.

Het bij de afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerp

Tabel 12

Bij de afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerp	Jongeren	Private sector
Materialen, voorwerpen, producten, onderdelen van machines, breukmateriaal, enz.	27,4%	23,3%
Niet-gemotoriseerd handgereedschap	10,9%	9,2%
Systemen voor gesloten of open transport en opslag	10,1%	9,1%
Gebouwen, constructies, oppervlakken - gelijkvloers	8,8%	11,3%
Gebouwen, constructies, oppervlakken - in de hoogte	5,8%	6,8%
De 5 meest frequente	63,1%	59,7%

Wat de ongevallen bij jongeren betreft, zijn de materialen, voorwerpen, producten of onderdelen van machines de meest voorkomende materiële agentia. Dit soort materiële agens vinden we vaker terug bij jongeren dan bij alle werknemers uit de privésector, aangezien meer dan 27% van de ongevallen bij jongeren hieraan kunnen worden toegeschreven ten opzichte van 23% van de ongevallen bij alle werknemers uit de privésector. Hetzelfde geldt voor het niet-gemotoriseerd handgereedschap dat op de tweede plaats staat met bijna 11% en voor de systemen voor transport en opslag die op de derde plaats staan met 10%.

In vergelijking met alle werknemers uit de privésector worden jongeren daarentegen minder vaak het slachtoffer van ongevallen op doorgangsoppervlakten, die op de begane grond of op een hoogte gelegen zijn.

De wijze van verwonding

Tabel 13

Wijze van verwonding	Jongeren	Private sector
Contact met een snijdend, puntig, hard of ruw voorwerp	27,7%	23,8%
Stoot door een bewegend voorwerp	18,4%	17,1%
Verplettering door of val op een onbeweeglijk voorwerp	13,8%	17,2%
Beknelling, verplettering	11,7%	8,9%
Fysieke of psychische belasting	10,1%	13,5%
De 5 meest frequente	81,6%	80,5%

De jonge werknemer verwondt zich voornamelijk door in contact te komen met een snijdend, puntig of een hard voorwerp (28%). In 18% van de gevallen wordt de jongere geraakt door een voorwerp in beweging of door een voorwerp dat geprojecteerd of geslingerd wordt of op de getroffen valt. Deze twee wijzes van

verwonding komen relatief vaker voor bij jongeren dan bij alle werknemers uit de privésector.

Bijna 14% van de jongeren worden het slachtoffer van een val en in 2/3 van deze gevallen gaat het om een val van een hoger gelegen vlak. Dit is een hoog percentage dat relatief gezien echter veel lager ligt dan het percentage m.b.t. de gehele privésector.

Klemmingen en verplettingen (12%) worden echter vaker vastgesteld bij jongeren dan bij alle werknemers uit de privésector.

De aard van de letsels

Tabel 14

Aard van de letsels	Jongeren	Private sector
Verwondingen	30,9%	26,7%
Kneuzingen en verbrijzelingen	22,8%	22,0%
Verstuikingen en verzwikkingen	13,0%	14,8%
Oppervlakkige traumata	11,3%	10,4%
Andere traumata	5,8%	8,2%
De 5 meest frequente	83,8%	81,9%

Wanneer de letsels worden uitgesplitst op basis van hun aard, kan een vergelijkbaar resultaat worden vastgesteld voor de jongeren en voor alle werknemers uit de privésector. 31% van de letsels bij jongeren zijn de verschillende soorten wonden. Daarop volgen de kneuzingen en verbrijzelingen met 23% en de verzwikkingen en verstuikingen met 13%.

De plaats van de letsels

Tabel 15

Plaats opgelopen letsel	Jongeren	Private sector
Bovenste ledematen	46,0%	37,7%
Onderste ledematen	21,2%	22,9%
Hoofd	15,1%	14,8%
Romp	9,0%	12,7%
Verskillende plaatsen	4,7%	6,3%
De 5 meest frequente	95,9%	94,3%

Wat de plaats van het letsel betreft, wordt vastgesteld dat de jongeren in vergelijking met alle werknemers uit de privésector vaker getroffen worden aan de bovenste ledematen. Dit wordt in het bijzonder waargenomen bij werknemers jonger dan 20 jaar, aangezien zij in 53% van de gevallen verwond raken aan de bovenste ledematen. Er dient eveneens opgemerkt te worden dat 80% van de letsels aan de bovenste ledematen, verwondingen aan de vingers of de handen zijn.

Bovendien kan vastgesteld worden dat de 20- tot 24-jarigen in vergelijking met de jongste werknemers en met alle werknemers uit de privésector vaker verwondingen oplopen aan het hoofd.

ALGEMEEN BESLUIT

De verschillende studies die over dit onderwerp gemaakt werden, tonen aan dat de incidentiegraad inzake arbeidsongevallen bij jongeren bijzonder hoog ligt, zowel in België als in de rest van de Europese Unie. Deze graad kan verklaard worden doordat de jonge werknemers hoofdzakelijk arbeiders zijn. Het risico op een arbeidsongeval is namelijk veel groter bij arbeiders dan bij bedienden.

Wanneer alleen de arbeiders in acht worden genomen, kan vastgesteld worden dat de incidentiegraad gelijkmatig afneemt met de leeftijd van de werknemer. Het gaat hier dus niet om een breuk tussen de jongeren en de andere leeftijdscategorieën van werknemers.

Gedurende de laatste drie jaar werd het percentage jongeren die tewerkgesteld worden vergeleken met het percentage jongeren onder de slachtoffers van arbeidsongevallen. Hieruit blijkt enerzijds dat de jongeren oververtegenwoordigd zijn in de categorie van de slachtoffers van arbeidsongevallen en anderzijds dat dit percentage geleidelijk aan afneemt en er een verschuiving zichtbaar is naar de oudere leeftijdscategorieën.

Uit de analyse van de arbeidsongevallen van 2005 valt af te leiden dat 85% van de jonge slachtoffers van ongevallen op de arbeidsplaats arbeiders en studenten zijn en dat 84% van hen jonge mannen zijn.

Hoewel jongeren relatief vaker het slachtoffer worden van arbeidsongevallen, die bovendien vaker een tijdelijke arbeidsongeschiktheid tot gevolg hebben, zijn de ongevallen bij jongeren relatief gezien minder ernstig in termen van blijvende ongeschiktheid.

De economische activiteitssectoren die het meest getroffen zijn, zijn zonder enige twijfel de uitzendsector en de bouwsector. Bij deze analyse moeten echter twee kanttekeningen gemaakt worden: enerzijds zijn de meest getroffen sectoren ook de sectoren die de meeste jonge werknemers tewerkstellen en anderzijds worden de onevenwichtige verhoudingen door de seizoenarbeid versterkt door de impact van de studentenarbeid.

De analyse van het ongevalsproces toont aan dat jonge slachtoffers op het ogenblik van het ongeval zeer vaak werkzaamheden verrichten in het kader van de productie of de opslag. De ongevallen bij jongeren worden vaak veroorzaakt door een verlies van controle over behandelde of bewerkte voorwerpen, door in contact te komen met machineonderdelen of zelfs handgereedschap of erdoor geraakt of geklemd te worden. In vergelijking met alle slachtoffers van arbeidsongevallen worden jongeren duidelijk minder vaak het slachtoffer van een val.

De meeste blessures zijn wonden, kneuzingen, verpletteringen en verzwikkingen. De verwondingen bij jonge slachtoffers zijn voornamelijk gelokaliseerd aan de vingers en de handen.